

ВІДГУК

на дисертацію Ван Пань «Особистісно-професійний розвиток майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки у КНР», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 015 Професійна освіта

Актуальність обраної теми зумовлена глобальними тенденціями оновлення системи педагогічної освіти, що охоплюють гуманізацію, культурологізацію, міждисциплінарність і розширення міжнародної взаємодії в освітньому просторі. У ХХІ столітті особистісно-професійний розвиток учителя розглядається як ключова умова забезпечення якості освіти, адже саме від рівня його професійної зрілості, мотивації, ціннісних орієнтацій і рефлексивної культури залежить ефективність формування компетентної, творчої й духовно розвиненої особистості здобувача освіти.

Для майбутніх учителів музики проблема особистісно-професійного розвитку має подвійний вимір. З одного боку, вона охоплює професійне вдосконалення через опанування педагогічних, музично-виконавських і методичних умінь; з іншого – передбачає становлення внутрішньої культури педагога-музиканта, його художньо-ціннісної позиції, емоційного інтелекту та здатності до саморефлексії.

У сучасних умовах КНР активно впроваджуються стратегії модернізації педагогічної освіти, зорієнтовані на поєднання національних традицій із міжнародними стандартами, розвиток креативності, духовності та професійної самореалізації майбутніх фахівців. Водночас спостерігається певна суперечність між високим рівнем організаційного розвитку освітньої системи та недостатнім теоретико-методологічним осмисленням феномену особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики, що зумовлює наукову актуальність теми.

Дослідження Ван Пань є своєчасним і значущим, оскільки спрямоване на узагальнення досвіду педагогічної освіти КНР, систематизацію підходів до розвитку особистості вчителя-музиканта, а також на визначення перспектив взаємозбагачення педагогічних систем Китаю й України в контексті європейської освітньої інтеграції.

Отже, враховуючи сучасні тенденції розвитку педагогічної освіти, зростання ролі кроскультурної взаємодії та необхідність наукового обґрунтування процесів особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики, вважаємо своєчасною та суспільно значущою появу дисертаційного дослідження Ван Пань.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у тому, що вперше обґрунтовано теоретичні засади особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики у системі вищої освіти КНР на основі

порівняльного аналізу наукових підходів, освітніх стратегій та педагогічних практик.

Автором уточнено зміст поняття «особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя музики», розкрито його структуру (особистісний, професійний, соціальний, мотиваційний, емоційно-ціннісний, інструментально-ресурсний компоненти) та визначено провідні принципи формування цього феномену в контексті педагогічної освіти КНР.

Уперше здійснено систематизацію теоретико-методологічних ідей китайських учених щодо розвитку особистості майбутнього педагога-музиканта, що охоплює етапність професійного становлення, зв'язок між емоційним досвідом і педагогічною майстерністю, значення духовно-культурних традицій для розвитку фахової самосвідомості.

Проведено компаративний аналіз українських і китайських концепцій професійного розвитку вчителя мистецтва, визначено спільні ціннісні орієнтири – гуманізацію, креативність, компетентнісний підхід, а також різницю в акцентах: для КНР – перевага колективно-рефлексивного та інституційного підходів, для України – особистісно-діяльнісного та аксіологічного.

Удосконалено уявлення про роль культурного середовища й емоційно-ціннісного досвіду у процесі професійної підготовки вчителя музики; розроблено модель особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів-музикантів, що інтегрує формальну, неформальну та інформальну освіту.

На основі глибокого аналізу нормативно-правових актів, стандартів, професійних вимог і практики педагогічної освіти КНР визначено напрями творчого використання китайського досвіду у вищій мистецько-педагогічній школі України, зокрема через інтеграцію колективно-рефлексивних форм, систему менторства, цифровізацію навчального середовища та розвиток міжкультурної компетентності.

Таким чином, дослідження Ван Пань становить новий етап у розвитку теорії професійної освіти музично-педагогічного спрямування, поєднуючи міжкультурний, гуманітарний і мистецько-освітній вектори розвитку особистості педагога.

Найбільш суттєві **наукові результати**, що містяться у дисертації.

До найвагоміших наукових результатів дисертаційного дослідження Ван Пань відносимо розв'язання важливого для педагогічної науки завдання – системного вивчення та теоретичного обґрунтування процесу особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики у вищій школі КНР.

Цінним є також представлення можливостей імплементації китайського досвіду розвитку майбутніх педагогів-музикантів у національний контекст мистецько-педагогічної освіти України, зокрема через інтеграцію моделей менторства, колективно-рефлексивних практик, використання технологій VR/AR у навчанні та розвиток кроскультурної компетентності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація має чітку структуру і логічну побудову, складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 316 сторінок, з них основного тексту – 170 сторінок. У дослідженні використано 287 джерел, серед яких – українські, китайські, англомовні та міжнародні публікації, що свідчить про широту теоретичної бази.

Робота містить ілюстративний матеріал (таблиці, схеми, рисунки), які допомагають розкрити логіку дослідження та узагальнити результати емпіричного аналізу.

Аналіз змісту дисертації та наукових публікацій Ван Пань дає підстави стверджувати, що автор володіє на високому рівні методологічною культурою дослідження, дотримується принципів наукової обґрунтованості та достовірності результатів.

Для розв'язання поставлених завдань дисертантом використано комплекс теоретичних і емпіричних методів, конкретнонаукові методи, а саме: – порівняльно-зіставний метод – застосований для узагальнення внеску китайських учених у розроблення теоретичних засад проблеми особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики та для виявлення спільних і відмінних підходів; аналіз і узагальнення педагогічного досвіду – використано для дослідження практики забезпечення особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики у формальній, неформальній та інформальній освіті КНР, що дало змогу виявити ефективні моделі й практики; прогностичний метод – дав змогу визначити перспективні напрями взаємозбагачення систем професійної підготовки вчителів музики в Україні та Китаї, зокрема можливості адаптації китайського досвіду до української освітньої практики.

Емпіричні методи були спрямовані на безпосереднє вивчення процесу професійної підготовки майбутніх учителів музики у закладах вищої освіти КНР: – педагогічне спостереження дозволило простежити особливості організації освітнього процесу, форми навчальної взаємодії між викладачами й студентами, використання музично-пісенних засобів у практичній діяльності та їхній вплив на особистісно-професійний розвиток студентів; – контент-аналіз навчальних планів і програм забезпечив виявлення структури, змістових акцентів та педагогічних підходів до формування особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики у вищій школі КНР; – аналіз результатів навчальної діяльності студентів (творчі завдання, проекти, звітні концерти тощо) дозволив уточнити особливості реалізації освітніх програм у практичній площині та простежити, які аспекти особистісно-професійного розвитку отримують найбільший розвиток.

Отримані результати засвідчують високий рівень володіння Ван Пань сучасними методами наукового пізнання, уміння поєднувати аналітичний і прогностичний підходи, що забезпечує комплексність і завершеність наукової роботи.

Матеріали та результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка №07 - 043 від 17.09.2025 р.), що підтверджує практичну значущість і прикладний характер отриманих наукових результатів.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані науковцями, які досліджують проблематику професійного становлення, особистісного розвитку та підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю.

Отримані положення доцільно застосовувати під час оновлення змісту освітньо-професійних програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальностями 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та 025 «Музичне мистецтво», а також при розробленні навчальних планів, програм, методичних рекомендацій і дисциплін за вибором.

Матеріали дослідження можуть стати основою для оновлення освітніх програм, навчальних і робочих програм, як у КНР так і в Україні для вирішення проблеми реалізації особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики; у процесі написання підручників, методичних посібників і рекомендацій, під час підготовки випускних кваліфікаційних робіт першого і другого рівнів вищої освіти також у курсах, присвячених проблемам професійної самореалізації, рефлексії, емоційної культури та кроскультурної взаємодії майбутніх педагогів-музикантів.

Результати роботи можуть стати базою для підвищення кваліфікації викладачів мистецько-педагогічних спеціальностей, зокрема у питаннях розвитку професійної самосвідомості, педагогічної етики, наставництва та творчої діяльності у процесі підготовки студентів музичних спеціальностей.

Отримані результати можуть бути використані науково-педагогічними працівниками, фахівцями позашкільної мистецької освіти, керівниками творчих колективів з метою створення сучасного освітнього середовища, сприятливого для розвитку особистісно-професійного потенціалу майбутніх учителів музики.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Основний зміст дисертації повністю відображає основні аспекти дослідження, є логічно побудованим, послідовним і узгоджується з метою, завданнями, об'єктом і предметом наукового пошуку.

У вступі обґрунтовано вибір теми, її актуальність у контексті модернізації мистецько-педагогічної освіти КНР і України, розкрито зв'язок роботи з державними науковими програмами, планами та темами. Коректно визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; повно представлено методологічну базу та комплекс використаних методів, що відповідає логіці й структурі дисертаційного аналізу.

У першому розділі “Теоретичне підґрунтя розв’язання проблеми особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики у системі

вищої КНР” автор розкрив сутність, структуру та основні компоненти феномену особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя музики.

Окрему увагу приділено аналізу нормативно-правової та стратегічної бази КНР, що регламентує професійну підготовку педагогічних кадрів: Законів “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про вчителя”, “Про мистецьку освіту”, державних програм розвитку таланту та інноваційної освіти до 2035 року. Автор обґрунтовує, що державна політика КНР щодо розвитку педагогічних кадрів спрямована на підвищення якості освіти, формування компетентного, морально зрілого, духовно орієнтованого педагога, здатного до неперервного самовдосконалення.

У розділі також здійснено аналіз китайських наукових підходів до розуміння поняття “професійний розвиток учителя”, виокремлено спільні й відмінні риси, що забезпечило наукову глибину та новизну дослідження.

У другому розділі “Досвід забезпечення особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки системі вищої освіти КНР” подано узагальнення реального педагогічного досвіду китайських університетів, що здійснюють підготовку педагогів-музикантів.

Автор проаналізував зміст навчальних програм, що інтегрують елементи формальної, неформальної та інформальної освіти, зокрема творчі лабораторії, менторські школи, студентські спільноти, програми міжнародного обміну та практики в мистецьких центрах. Охарактеризовано сучасні методи підготовки майбутніх педагогів-музикантів – інтерактивні, проектні, фасилітаційні, арт-педагогічні, міжкультурно-комунікативні, а також використання цифрових технологій у викладанні музичних дисциплін.

Встановлено, що у системі вищої музично-педагогічної освіти КНР реалізуються ефективні моделі розвитку професійної рефлексії, педагогічної самосвідомості та емоційного інтелекту майбутніх учителів музики. Дослідниця визначає, що важливим чинником професійного становлення є поєднання академічного навчання з практиками індивідуальної творчості, участю студентів у концертах, конкурсах, педагогічних майстернях і соціокультурних проектах.

У заключній частині розділу подано узагальнення можливостей застосування китайського досвіду у вищій мистецько-педагогічній освіті України, зокрема в частині розвитку наставництва, творчих студій, культурно-освітніх платформ та інноваційних цифрових середовищ.

Отже, дисертація Ван Пань є завершеною, внутрішньо цілісною та логічно структурованою науковою роботою, у якій усі положення, висновки та рекомендації підтверджені аналітичними, порівняльними й емпіричними даними. Робота відзначається високим рівнем наукової обґрунтованості, теоретичною глибиною й практичною спрямованістю.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертаційного дослідження повно і послідовно відображено у публікаційному доробку здобувачки, що налічує Основний зміст та результати проведеного дослідження представлені в 12

наукових публікаціях (із них 2 – одноосібні), із яких – 2 статті в наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданні, що входить до наукометричної бази Scopus, 8 – тези доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 1 стендова доповідь. Така апробація забезпечує верифікованість отриманих результатів і засвідчує їх практичну значущість для мистецько-педагогічної освіти.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Поряд із загальною високою позитивною оцінкою дисертаційного дослідження Ван Пань, вважаємо доцільним зазначити кілька дискусійних положень і висловити окремі побажання, які мають рекомендаційний характер та можуть бути враховані автором у подальшій науково-дослідній діяльності:

1. Недостатньо уваги приділено ретроспективному аналізу проблеми особистісно-професійного розвитку педагога-музиканта. Робота значно виграла б, якби в окремому параграфі було розкрито історичну еволюцію підходів до розвитку особистості майбутнього вчителя музики – від традиційних моделей педагогічної освіти до сучасних компетентнісних парадигм у КНР та світі.

2. У роботі варто було б більш ґрунтовно здійснити порівняльний аналіз систем підготовки майбутніх учителів музики в Китаї та Україні. Відсутні узагальнюючі таблиці або моделі, які б дозволили наочно відобразити подібності та відмінності між цими системами.

3. Практична значущість дисертації зростає б, якби всі додатки (зокрема, витяги з китайських нормативно-правових документів, фрагменти освітніх програм, моделі педагогічних практик) були представлені з перекладом українською мовою, що полегшило б їх використання українськими науковцями й викладачами.

4. Високу наукову цінність становить аналіз досвіду формування особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики у неформальній та інформальній освіті КНР. З огляду на новизну та практичну цінність цього матеріалу, доцільно рекомендувати автору підготувати та видати навчально-методичний посібник або методичні рекомендації з теорії й практики розвитку особистісно-професійного потенціалу педагогів-музикантів у вказаних освітніх контекстах.

Утім зазначені зауваження, рекомендації й побажання не знижують загального позитивного враження від дисертаційної роботи Ван Пань і можуть бути предметом наукової дискусії, спрямованої на подальший розвиток проблематики особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів музики в освітньому просторі КНР та України.

Висновок. Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих автором праць дає підстави зробити висновок про те, що дисертація Ван Пань на тему «Особистісно-професійний розвиток майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти КНР» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне й практичне значення для педагогічної науки і практики.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), і її автор – Ван Пань – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта, галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музики
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Зоя СОФРОНІЙ

Підпис Софроній З. засвідчую
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Литовська Н.
"28" листопада 2025

